

Rozpočtový proces obcí a dobrovolných svazků obcí v Jihomoravském kraji

Obsah:

1	Rozpočtové zásady	2
2	Rozpočtový proces.....	2
2.1	Rozpočtový výhled	4
2.2	Rozpočet.....	5
2.3	Rozpočtové provizorium	8
2.4	Změny rozpočtu.....	9
2.5	Závěrečný účet.....	11
3	Použité zdroje	13

1 Rozpočtové zásady

Obecně mají všechny veřejné rozpočty řadu společných rysů, a má-li rozpočet splnit daný účel, musí vykazovat určité vlastnosti. Tyto společné rysy jsou v praxi označovány jako rozpočtové zásady. Rozpočtové zásady mají teoreticky představovat systém poznatků, zevšeobecněných zkušeností, které se nahromadily v průběhu historického vývoje státního rozpočtu a rozpočtového procesu.

Mezi rozpočtové zásady řadíme například následující principy:

- **zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu** – vyjadřuje, že rozpočet je schvalován na jeden kalendářní rok, v němž mohou být použity rozpočtové prostředky obsažené v rozpočtu (s touto zásadou úzce souvisí zásada stanovení pravidel pro období případného rozpočtového provizoria).
- **zásada reálnosti a pravdivosti rozpočtu** – vyjadřuje požadavek na schválení takového rozpočtu, který bude reálný. Klade důraz na opatrnost při stanovování rozpočtových příjmů, které jsou v daném rozpočtovém roce určeny k úhradě rozpočtových výdajů. Tato zásada souvisí s požadavkem na zamezení zkreslování údajů v rozpočtu a zamezení rozsáhlých rozpočtových přesunů.
- **zásada dlouhodobé vyrovnanosti** – představovala původně jednoznačný požadavek, aby rozpočet byl sestaven jako vyrovnaný, ale s postupným vývojem tato zásada připouští krátkodobou nevyrovnanost rozpočtu a klade důraz na vyrovnanost rozpočtu v dlouhodobém časovém horizontu.
- **zásada účelovosti rozpočtu** – vyjadřuje, že rozpočtové prostředky mají být použity pouze na ty účely, ke kterým byly v rozpočtu schváleny ve smyslu závazných ukazatelů schváleného rozpočtu.
- **zásada úplnosti a jednotnosti rozpočtu** – se zaměřuje na skutečnost, aby byly v rozpočtu zachyceny veškeré příjmy a výdaje a aby byl konkrétní, jasný a přehledný.
- **zásada transparentnosti a publicity rozpočtu** – klade důraz jednak na přehlednost rozpočtu, k čemuž se využívá třídění podle tzv. rozpočtové skladby, což umožňuje vzájemnou srovnatelnost rozpočtů. Dále tato zásada obsahuje i nutnost zveřejnění a veřejné projednávání rozpočtu.
- **zásada efektivnosti a hospodárnosti rozpočtu** – stanovuje požadavek co nejekonomičtějšího použití rozpočtových prostředků.

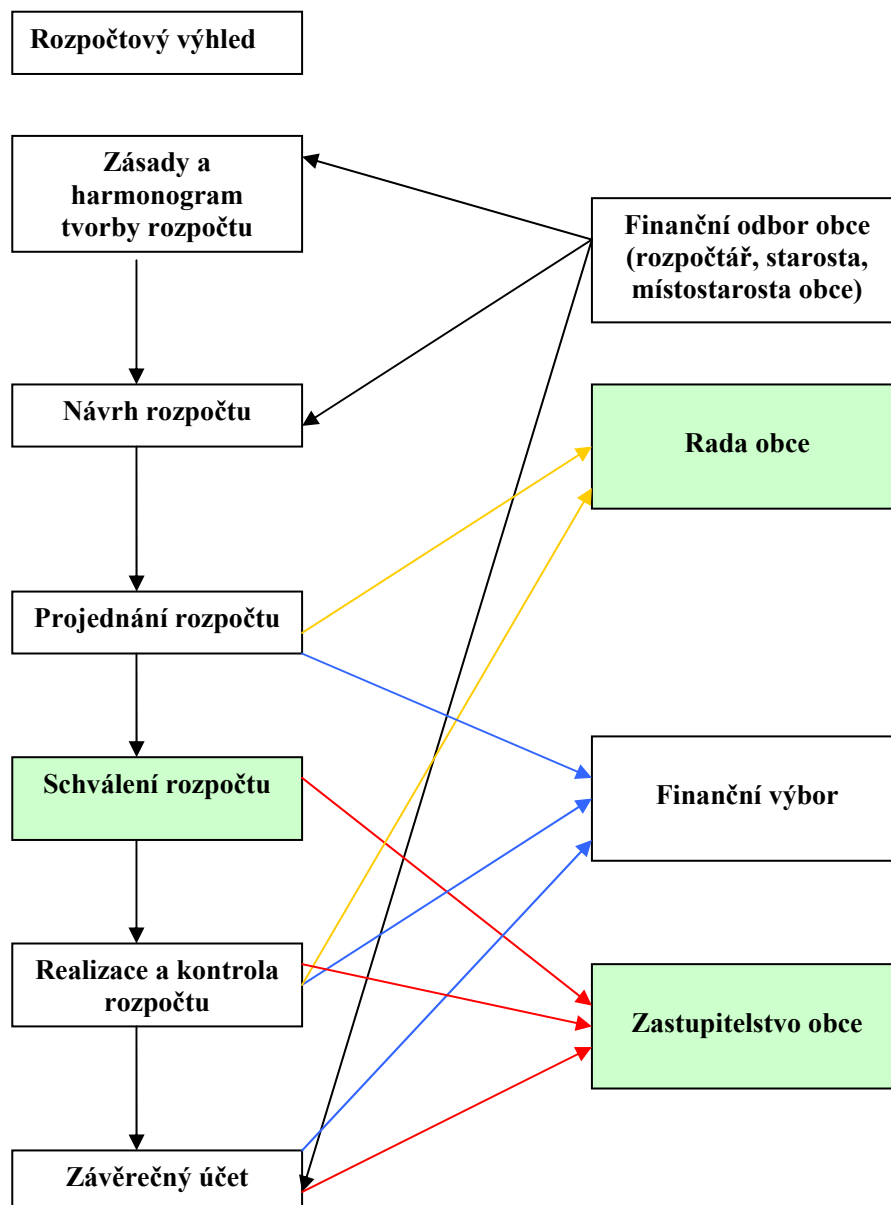
Počet rozpočtových zásad i jejich přesné názvy se v odborné literatuře často liší, ale jejich podstata je shodná. Výklad i aplikace rozpočtových zásad se neustále vyvíjí, neustále dochází k jejich vývoji, proto je nelze chápat jako dogma.

2 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces můžeme označit za zvláštní druh řízení, který má svoje specifické etapy (např. ve srovnání s daňovým řízením), a sice:

- sestavování (vypracování návrhu rozpočtu)
- publikaci (zveřejnění návrhu rozpočtu)
- schvalování rozpočtu
- hospodaření s rozpočtovými prostředky
- kontrolu
- hodnocení

Rozpočtový proces obcí

Pramen: Šelešovský J., Jahoda R., Veřejné finance v ČR a EU, 1.vydání ESF MU, Brno 2003, upraveno autory

2.1 Rozpočtový výhled

Při hospodaření s veřejnými prostředky se stále častěji setkáváme s pojmy efektivnost, programovost a koncepčnost. Jedním z nástrojů řízení, který na úrovni municipálních rozpočtů umožňuje zvýšit efektivnost hospodaření s veřejnými prostředky, je rozpočtový výhled, který plní funkci pomocného nástroje.

Podle § 2 odst. 1 a § 4 odst. 3 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění je územní samosprávný celek, tedy i obec a dobrovolný svazek obcí, povinen rozpočtový výhled vypracovat. Rozpočtový výhled slouží pro střednědobé finanční plánování územního samosprávného celku a dobrovolného svazku obcí. Sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků zpravidla na období 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. S ohledem na skutečnost, že se jedná o nástroj střednědobého finančního plánování, je období, na které se rozpočtový výhled sestavuje, minimálně dvouleté. Pomocí rozpočtového výhledu územní samosprávný celek a dobrovolný svazek obcí zvažují své potřeby a možnosti finančního zabezpečení. Jinak řečeno, zvažují své výdaje a pro ně použitelné příjmy pro delší časové období, než je daný rozpočtový (kalendářní) rok. Podrobnost členění rozpočtového výhledu zákon neupravuje, dává územním samosprávným celkům a dobrovolným svazkům obcí možnost zvolit si míru jeho podrobnosti samostatně. Každá obec i dobrovolný svazek obcí jsou povinny prognózovat své hospodaření, a to alespoň ve zjednodušené formě.

V podstatě lze říci, že rozpočtový výhled obsahuje základní souhrnné ukazatele, kterými jsou:

- celkové příjmy
- celkové výdaje
- celkové pohledávky
- celkové závazky

Rozpočtový výhled by tedy měl obsahovat souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. U dlouhodobých závazků se uvedou jejich dopady na hospodaření obce nebo dobrovolného svazku obcí po celou dobu trvání závazku. V praxi to znamená, že v rozpočtovém výhledu, který je zpracován na určité období (zpravidla 2 až 5 let), je samostatná část věnována právě těmto dlouhodobým závazkům, které budou ovlivňovat hospodaření obce nebo dobrovolného svazku obcí po dobu delší než je doba, na níž je zpracován rozpočtový výhled.

Zákon nestanovuje, který orgán obce nebo dobrovolného svazku obcí rozpočtový výhled projednává. Je tedy na zastupitelstvu obce, aby stanovilo, který orgán bude rozpočtový výhled obce projednávat. U dobrovolného svazku obcí je vhodné stanovit orgán, který bude projednávat rozpočtový výhled svazku, ve stanovách, které tvoří přílohu smlouvy o vytvoření svazku obcí. Současně by v obou případech mělo být předem stanoveno, jakým způsobem bude rozpočtový výhled projednán a zda bude

přijato usnesení o jeho schválení nebo usnesení o jeho vzetí na vědomí. Povinnost rozpočtový výhled zveřejnit právní předpisy neukládají.

Rozpočtový výhled, stejně jako rozpočet, je nástrojem sloužícím k plánování, dá se tedy očekávat, že bude docházet ke změnám a zpřesňování údajů v něm obsažených. Aby tedy rozpočtový výhled plnil svou roli při řízení obce či svazku obcí je třeba, aby byla prováděna průběžná kontrola a monitoring naplňování v něm obsažených ukazatelů. K vyhodnocování plnění rozpočtového výhledu by mělo docházet alespoň jednou ročně a na jeho základě by měl být rozpočtový výhled aktualizován. Při aktualizaci je rozpočtový výhled obvykle „posunut“ o rok dopředu. Např. obec zpracovává rozpočtový výhled na 5 let a nyní má zpracován rozpočtový výhled na léta 2008 – 2012. Po schválení rozpočtu na rok 2008 provede aktualizace rozpočtového výhledu tak, že z rozpočtového výhledu vypustí rok 2008 a přidá rok 2013 a všechna obsažená data aktualizuje podle současné situace.

2.2 Rozpočet

Rozpočet obce a dobrovolného svazku obcí je finančním plánem, který slouží k řízení financování jejich činnosti. Rozpočtový rok je shodný s rokem kalendářním. Je to zásada shodná s rozpočtovým rokem stanoveným v zákoně č. 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla, ve znění pozdějších předpisů, pro státní rozpočet.

Roční rozpočet vychází z rozpočtového výhledu, ale není výslovně vázán jeho údaji. Vychází z údajů, které se v rozpočtovém výhledu týkají rozpočtu přijímaného pro konkrétní rozpočtový rok. Z rozpočtového výhledu se při sestavování rozpočtu podle zákona pouze vychází, nejsou jím tedy zastupitelstvo obce nebo orgán dobrovolného svazku obcí přímo vázány, a mohou přijmout roční rozpočet i odlišný od údajů obsažených v rozpočtovém výhledu. V takovém případě by odlišnosti oproti rozpočtovému výhledu měly být odůvodněné a opodstatněné.

Roční rozpočet vypracovává obec a dobrovolný svazek obcí v návaznosti na svůj rozpočtový výhled a na základě rozpisu platného státního rozpočtu nebo rozpočtového provizoria, kterým státní rozpočet určuje své vztahy k rozpočtům krajů nebo jednotlivých obcí nebo kterým rozpočet kraje určuje vztahy k rozpočtu obcí a dobrovolných svazků obcí v kraji. Zákon neobsahuje povinnost územního samosprávného celku či dobrovolného svazku obcí schvalovat rozpočet až po schválení rozpočtu vyššího stupně. Může jej schválit i před schválením rozpočtu vyššího stupně. Bude však muset po schválení rozpočtu vyššího stupně neprodleně odstranit rozdíly v dotačních příjmech, a to rozpočtovým opatřením.

Při sestavování rozpočtu obecně platí jednoduchá rovnice:

$$\mathbf{Příjmy \pm Financování = Výdaje}$$

V zákoně o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů je stanoveno, že rozpočet se sestavuje zpravidla jako vyrovnaný. Může však být schválen i jako přebytkový v případě, že některé příjmy daného roku jsou určeny k využití až v následujících letech nebo jsou určeny ke splácení jistiny úvěrů z předchozích let.

Obce a dobrovolné svazky obcí převážně schvalují rozpočet, jehož příjmy se nerovnájí výdajům kalendářního roku. Je to způsobeno zejména tím, že používají své finanční prostředky přijaté v minulých letech k úhradě výdajů běžného roku. Z pohledu rozpočtové skladby se jedná o schodek rozpočtu, ale tento schodkový rozpočet je přijatelný, protože je kryt finančními přebytky z minulých let. Nebo si územní samosprávné celky a dobrovolné svazky obcí chtějí finanční prostředky rozpočtované v příjmech běžného roku šetřit k použití v dalších letech a v tom případě se jedná o rozpočet přebytkový. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů taxativně stanoví, v jakých případech může být rozpočet schválen jako schodkový. Schodkový rozpočet může být schválen, jen pokud bude schodek uhrazen finančními prostředky z minulých let nebo uhrazen z peněz získaných z návratných zdrojů, jimiž jsou úvěry, půjčky, návratné finanční výpomoci a také např. výnosy z prodeje vlastních dluhopisů.

Schopnost hradit rozpočtové výdaje nikoliv rozpočtovými příjmy, ale návratnými zdroji, musí být zabezpečena před schválením rozpočtu. To znamená, že úhrada rozpočtových výdajů půjčenými prostředky musí být již v době schvalování rozpočtu zabezpečena smluvně, např. smlouvou o půjčce nebo úvěru či alespoň smlouvou o smlouvě budoucí o poskytnutí půjčky či úvěru.

Obsahem rozpočtu jsou jeho příjmy a výdaje a ostatní peněžní operace, včetně tvorby a použití peněžních fondů, pokud není v zákoně uvedeno, že probíhají mimo rozpočet. Pokud se obec nebo dobrovolný svazek obcí podílí na realizaci programu nebo projektu spolufinancovaného z rozpočtu Evropské unie, musí jeho rozpočet na příslušný kalendářní rok obsahovat stanovený objem finančních prostředků účelově určených na spolufinancování programu nebo projektu Evropské unie.

Typy schvalovaných rozpočtů	
Rozpočet vyrovnaný	
PŘÍJMY = VÝDAJE	FINANCOVÁNÍ je nulové
Příklad vyrovnaného rozpočtu: Příjmy = 5 854 000,- Kč Výdaje = 5 854 000,- Kč Financování = 0,- Kč	

<p>Rozpočet přebytkový</p> <p>PŘÍJMY > VÝDAJE</p>	<p>FINANCOVÁNÍ je mínusové, tj. na straně DAL (např. položky 8114, 8124, 8118, 8115...)</p>
<p>Příklad přebytkového rozpočtu: Příjmy = 5 854 000,- Kč Výdaje = 4 854 000,- Kč Financování = 1 000 000,- Kč na pol.8124 – jedná se o splátku dlouhodobého úvěru (půjčky)</p>	
<p>Rozpočet schodkový</p> <p>PŘÍJMY < VÝDAJE</p>	<p>FINANCOVÁNÍ je plusové, tj. na straně MD (např. položky 8113, 8123, 8117, 8115...)</p>
<p>Příklad schodkového rozpočtu: Příjmy = 4 854 000,- Kč Výdaje = 5 854 000,- Kč Financování = 1 000 000,- Kč, z toho 500 000,- Kč na pol.8115 – jedná se o použití přebytku hospodaření z minulých let, 500 000,- Kč na pol. 8113 – jedná se o dokrytí rozpočtového schodku přijetím krátkodobé půjčky (úvěru)</p>	

Územní samosprávný celek má ze zákona povinnost vhodným způsobem zveřejnit návrh rozpočtu před jeho projednáváním zastupitelstvem územního samosprávného celku, a to nejpozději 15 dnů před tímto projednáváním aby se k němu mohli vyjádřit občané (počítání lhůt viz. Poznámka v závěru textu). Návrh může být zveřejněn např. na úřední desce, nebo se s ohledem na jeho rozsah na úřední desce může uvést zkrácená verze s informací, kde je celé znění návrhu pro občany k dispozici k nahlédnutí. Dobrovolný svazek obcí je rovněž povinen vhodným způsobem zveřejnit návrh svého rozpočtu, a to ve všech členských obcích svazku tak, aby se s návrhem rozpočtu mohli seznámit občané všech členských obcí. Návrh rozpočtu dobrovolného svazku obcí musí být zveřejněn nejpozději 15 dnů před jeho projednáváním v orgánu svazku.

Připomínky k návrhu rozpočtu mohou občané uplatnit buď písemně ve lhůtě stanovené při jeho zveřejnění nebo ústně na zasedání zastupitelstva nebo na zasedání orgánu svazku obcí. Zákon neobsahuje žádné ustanovení, podle kterého by bylo třeba znovu a znovu zveřejňovat pozměněné návrhy rozpočtu pokud v průběhu jeho zveřejnění dojde k nějaké jeho změně. O návrzích podaných v průběhu zveřejnění rozpočtu se jedná při jeho schvalování na zasedání zastupitelstva obce nebo orgánu dobrovolného svazku obcí.

Rozpočet se zpracovává v třídění podle rozpočtové skladby stanovené vyhláškou Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů. Ze zákona nevyplývá v jakých podrobnostech třídění podle rozpočtové skladby má být rozpočet schválen zastupitelstvem obce nebo orgánem dobrovolného svazku. Toto třídění nemusí být co nejpodrobnější. Zastupitelstvo či orgán svazku by se měly při schvalování rozpočtu zabývat jen zásadními číselnými hodnotami

schvalovaného rozpočtu, které mají sloužit jako závazné ukazatele pro subjekty, jimž jsou určeny. Rozpočet by tedy měl být projednáván v takovém členění, aby vyjadřoval závazné ukazatele, jimiž se mají povinně řídit výkonné orgány obce nebo dobrovolného svazku obcí při hospodaření podle rozpočtu, právnické osoby zřízené nebo založené v působnosti obce nebo dobrovolného svazku při svém hospodaření a další osoby, které mají být příjemci dotací nebo příspěvků z rozpočtu.

Jak již bylo uvedeno, předmětem jednání zastupitelstva při schvalování rozpočtu není rozpočet v plném podrobném třídění. Po jeho schválení tedy musí neprodleně dojít k jeho podrobnému rozpisu, kdy musí být rozpracovány ukazatele uvedené v materiálu schváleném zastupitelstvem, a to podle platné rozpočtové skladby. Rozpracování probíhá na všech úrovních orgánů obce a jejích organizačních složek a také u příspěvkových organizací. K tomu je však nezbytné, aby jim byly sděleny ty ukazatele, které pro ně mají závaznou podobu. Součástí rozpisu rozpočtu je tedy i sdělení závazných ukazatelů rozpočtu těm subjektům, které jsou povinny se jimi řídit. Stejným způsobem probíhá rozpracování rozpočtu po jeho schválení i u dobrovolného svazku obcí.

Své finanční hospodaření obce a dobrovolné svazky obcí uskutečňují v souladu se schváleným rozpočtem, provádějí pravidelnou kontrolu svého hospodaření a hospodaření jimi zřizovaných a založených právnických osob po celý rok. Finanční kontrolu ve veřejné správě upravuje s účinností od 1. 1. 2002 zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), v platném znění a prováděcí vyhláška k tomuto zákonu č. 416/2004 Sb.

2.3 Rozpočtové provizorium

Nebude-li rozpočet obce nebo dobrovolného svazku obcí schválen před 1. lednem rozpočtového roku, řídí se jejich rozpočtové hospodaření v době do schválení rozpočtu pravidly rozpočtového provizoria. Pravidla rozpočtového provizoria by měla být stanovena tak, aby nedošlo k narušení plynulosti hospodaření, a to nejen na úrovni vlastních orgánů obce nebo dobrovolného svazku obcí, ale i příspěvkových organizací a dalších subjektů závislých na jejich rozpočtu, což znamená, že musí být stanovena konkrétně, aby bylo zcela jasně zabezpečeno vynakládání finančních prostředků obce nebo dobrovolného svazku obcí jak v oblasti běžných výdajů, tak v oblasti výdajů kapitálových.

Pravidla rozpočtového provizoria potřebná k zajištění plynulosti hospodaření na vlastní úrovni i na úrovni nižších stupňů rozpočtové soustavy a u právnických osob financovaných z územních rozpočtů stanoví:

- a) zastupitelstvo obce pro hospodaření obce,
- b) stanovami stanovený orgán dobrovolného svazku obcí pro hospodaření dobrovolného svazku obcí.

Rozpočtové příjmy a výdaje uskutečněné v období rozpočtového provizoria se stávají příjmy a výdaji rozpočtu územního samosprávného celku nebo dobrovolného svazku obcí po jeho schválení.

I v době, kdy není schválen rozpočet ani pravidla rozpočtového provizoria (např. pokud počet zastupitelů obce klesl pod minimální zákonem stanovený počet členů ZO a ZO nemůže rozhodovat o věcech patřících do samostatné působnosti obce) by měl být zabezpečen chod obecního úřadu a obce. Podle názoru Ministerstva financí ČR by v takovém případě bylo možné finančně zabezpečit chod úřadu a obce v případech, kdy se jedná o:

- plnění na základě smluvních vztahů vzniklých v minulých letech, které existují a budou existovat bez ohledu na funkčnost ZO, např. dodavatelské faktury za energie a telefon, splátky úvěrů a finančních výpomocí ... atd.
- povinnosti vyplývající z pracovněprávních vztahů, např. výplata mezd, úhrada povinného pojištění...atd.
- povinnosti obce vyplývající pro obec z obecně závazných právních předpisů, např. odvod vratek v rámci finančního vypořádání...atd.
- odvrácení vzniku škody na majetku obce, např. řešení situací po živelné pohromě, řešení náhlých havarijních stavů...atd.

2.4 Změny rozpočtu

Základním dokumentem, kterým se řídí finanční hospodaření obce i dobrovolného svazku obcí, je roční rozpočet. Měl by tedy být stabilní a všestranně závazný. Nemůže však být nedotknutelný, neboť může dojít ke změně podmínek a předpokladů, z nichž bylo při jeho sestavování vycházeno. Zákon obsahuje taxativní výčet příčin, pro které může docházet ke změnám schváleného rozpočtu. Jedná se o změny:

- organizační
- metodické (včetně cenových)
- věcné

Organizační změny jsou natolik závažné, že se mění objem příjmů rozpočtových prostředků, popř. počet subjektů, kterým jsou určeny závazné ukazatele (dotace, příspěvek nebo limity výdajů) – např. vznik nové organizace, zánik organizace.

Metodické změny jsou vyvolány změnou právních předpisů, kterou dochází k ovlivnění finančního hospodaření územního samosprávného celku či dobrovolného svazku obcí a jejich organizací. Mohou to být např. změny vyvolané cenovou regulací.

Věcné změny jsou vyvolány různými vlivy objektivně působícími na skutečnosti, ze kterých byly propočteny rozpočtové ukazatele (např. změna počtu osob majících nárok na sociální podporu z územního rozpočtu, snížení příjmu z daní, s nímž územní samosprávný celek počítal atd.).

Všechny změny v rozpočtu se provádějí rozpočtovými opatřeními, která se evidují podle časové posloupnosti. Rozpočtová opatření se provádějí před použitím finančních prostředků pro stanovený účel, jinak dochází k porušení zákona

č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, v platném znění a prováděcí vyhlášky k tomuto zákonu č. 416/2006 Sb. V případě, že je však třeba finanční prostředky použít neprodleně z důvodu živelních nebo jiných pohrom, lze rozpočtové opatření provést i následně, ale mezi použitím finančních prostředků a provedením rozpočtového opatření by měla být pouze nezbytně nutná prodleva.

Rozpočtové opatření je:

- a) přesun rozpočtových prostředků, při němž se příjmy a výdaje vzájemně ovlivňují, aniž by se změnil celkový objem příjmů a výdajů (jedná se např. o přesuny z položky na položku nebo z § na § u jednotlivých příjmů nebo výdajů)
- b) použití nových příjmů k úhradě nových rozpočtových výdajů (přijetí účelové dotace – zvětšuje se objem příjmů i výdajů)
- c) vázání rozpočtových výdajů, jestliže jejich krytí je ohroženo neplněním rozpočtových příjmů (snižuje se objem příjmů i výdajů)
- d) přijetí úvěru nebo půjčky k financování nových výdajů (zvyšuje se objem výdajů a mění se financování)

Při provádění rozpočtových opatření vždy platí základní rovnice pro sestavování rozpočtu, tj. $\text{Příjmy} \pm \text{Financování} = \text{Výdaje}$. Rozpočtová opatření se uskutečňují povinně, jde-li o změny ve finančních vztazích k jinému rozpočtu (přijetí dotace např. ze st. rozpočtu), jde-li o změny závazných ukazatelů vůči jiným osobám (např. poskytnutí dotace ze svého rozpočtu jinému subjektu) nebo jestliže hrozí nebezpečí vzniku rozpočtového schodku.

Podle § 102 odst.2 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění, je radě obce mimo jiné vyhrazeno zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu a provádět rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce. V obci, kde není rada obce volena, vykonává její pravomoci starosta obce, pokud zákon nestanoví jinak. Zákon o obcích však nestanoví zastupitelstvu obce povinnost zmocnit radu obce k provádění změn schváleného rozpočtu, ale pouze otevírá prostor, aby na základě místních podmínek zastupitelstvo samo rozhodlo, zda k tomuto úkonu radu obce zmocní či nikoliv. Pokud zastupitelstvo obce nezmocní radu obce k provádění rozpočtových opatření, potom zůstává provádění rozpočtových opatření v pravomoci zastupitelstva obce. Záleží tedy pouze na zastupitelstvu obce, jak se samo v samostatné působnosti rozhodne, neboť do jeho rozhodování nemůže nikdo zasahovat. Pokud tedy zastupitelstvo obce na základě místních podmínek zmocní radu obce k provádění rozpočtových opatření v plném rozsahu, jedná se o rozhodnutí zastupitelstva obce v samostatné působnosti. V takovém případě je na zastupitelstvu obce, jakým způsobem si nastaví kontrolu při provádění změn rozpočtu radou obce. Rozpočtová opatření dobrovolného svazku obcí provádí stanovami určený orgán dobrovolného svazku obcí.

Problematickou záležitostí je provádění rozpočtových opatření koncem kalendářního roku, kdy již orgán, v jehož pravomoci je provádění rozpočtových opatření, nezasedá, avšak situace vyžaduje, aby do konce kalendářního roku bylo rozpočtové opatření ještě provedeno. Zde je třeba zdůraznit, že se může jednat maximálně o několik málo dnů v závěru roku, nejčastěji jde o období mezi 20. a 31. prosincem. V takovém

případě je třeba, aby zastupitelstvo obce na svém posledním zasedání v roce stanovilo jakým způsobem bude tato situace řešena. Je vhodné, aby zastupitelstvo obce z operativních důvodů vyslovilo předběžný souhlas s předpokládanými změnami rozpočtu s tím, že na nejbližším zasedání orgánu, v jehož kompetenci je provádění rozpočtových opatření, budou tato rozpočtová opatření předložena k projednání. Současně stanoví, kdo je za provedení nezbytných změn rozpočtu odpovědný. V tomto případě se tedy nejedná o delegování pravomoci provádět změny rozpočtu, ale pouze o operativní zabezpečení závěru roku. Takovou nezbytnou změnou rozpočtu může být např. zapojení dotace do rozpočtu obce, kterou obec obdrží v samém závěru roku.

Někdy může dojít k situaci, kdy je třeba provést opravu nějaké technické chyby v rozpočtu nebo v rozpočtovém opatření. Opravu takové chyby lze provést na základě technické opravy rozpočtu nebo rozpočtového opatření. Nejčastěji může jít například o chybu v textu nebo použití již neplatného paragrafu či položky rozpočtové skladby. V žádném případě nelze formou technické opravy rozpočtu nebo rozpočtového opatření provést úkon, který by měnil podstatu původního rozhodnutí příslušného orgánu obce nebo dobrovolného svazku obcí. Např. nelze technickou opravou měnit účel, na který mají být finanční prostředky použity, nebo příjemce finančních prostředků z rozpočtu apod. Technickou opravu lze provést pouze v takovém případě, že je naprosto zřejmé, že při zpracování došlo k neúmyslné chybě.

2.5 Závěrečný účet

Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění, je obcím a dobrovolným svazkům obcí uložena povinnost nechat si přezkoumat své hospodaření za uplynulý kalendářní rok. Předmětem přezkoumání hospodaření za uplynulý kalendářní rok je např. kontrola hospodaření dle schváleného rozpočtu, hospodaření s ostatními finančními prostředky, nakládání s majetkem obce nebo dobrovolného svazku obce a vedení účetnictví. Obsah, způsob a podmínky přezkoumání hospodaření jsou stanoveny zákonem č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, v platném znění. Každé obci a dobrovolnému svazku obcí je dána možnost zvolit si, zda si nechá provést přezkoumání svého hospodaření soukromým auditorem za úplatu, nebo zda si nechá přezkoumat hospodaření ze strany krajského úřadu bezplatně. Obce a dobrovolné svazky obcí, které jsou oprávněny požádat o přezkoumání hospodaření krajský úřad, tak učiní do 30.6. každého kalendářního roku, anebo v téže lhůtě oznámí příslušnému úřadu, že se rozhodly požádat o provedení přezkoumání hospodaření soukromého auditora. Rozhodne-li se obec nebo dobrovolný svazek obcí zadat přezkoumání soukromému auditorovi, uzavře s ním písemnou smlouvu a o uzavření smlouvy informuje krajský úřad. Tato informace se podává bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 31.1. následujícího kalendářního roku.

Určitou formou konečné kontroly hospodaření za uplynulý rozpočtový rok je sestavení závěrečného účtu obce a závěrečného účtu dobrovolného svazku obcí.

Závěrečný účet obsahuje:

- údaje o plnění příjmů a výdajů rozpočtu
- údaje o dalších finančních operacích
- hospodaření s peněžními fondy
- hospodaření zřízených nebo založených organizací
- hospodaření s majetkem
- vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu a ke státním fondům a finanční vypořádání k jiným rozpočtům a k hospodaření ostatních osob
- zprávu o výsledku přezkoumání hospodaření

Zpracovaný návrh závěrečného účtu územního samosprávného celku musí být obdobně jako návrh schváleného rozpočtu vhodným způsobem zveřejněn nejméně po dobu 15 dnů před jeho projednáním v zastupitelstvu obce nebo v orgánu dobrovolného svazku obcí. Dobrovolný svazek obcí je povinen zveřejnit návrh závěrečného účtu ve všech členských obcích svazku. Občané se k návrhu závěrečného účtu mohou vyjádřit buď písemně při jeho zveřejnění nebo ústně na veřejném zasedání zastupitelstva obce nebo orgánu dobrovolného svazku obcí, na kterém je návrh závěrečného účtu projednáván. Zastupitelstvo obce nebo orgán dobrovolného svazku obcí projedná závěrečný účet za uplynulý kalendářní rok nejpozději do 30.6. roku následujícího. Zákon stanoví povinnost předložit závěrečný účet dobrovolného svazku obcí zastupitelstvům členských obcí neprodleně po jeho schválení v orgánu svazku obcí.

Občané obce i občané členských obcí sdružených do dobrovolného svazku obcí mají právo vyjadřovat se k závěrečnému účtu obce a k závěrečnému účtu svazku obcí, proto musí být seznámeni s celým závěrečným účtem, který bude předmětem projednávání v orgánech územního samosprávného celku nebo svazku obcí. Předmětem projednávání je závěrečný účet, jehož nedílnou součástí je i Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření. Dle stanoviska Ministerstva financí ČR z uvedeného vyplývá, že návrh závěrečného účtu obce nebo dobrovolného svazku obcí musí být zveřejněn včetně této zprávy.

Projednávání závěrečného účtu se uzavírá vyjádřením:

- souhlasu s celoročním hospodařením, a to bez výhrad
- souhlasu s výhradami, na základě kterých musí být přijata nápravná opatření potřebná k nápravě zjištěných nedostatků

Vzhledem k tomu, že součástí závěrečného účtu je Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření, vychází při jeho projednávání zastupitelstvo obce či orgán svazku z povinností stanovených pro přijetí opatření k nápravě zjištěných chyb a nedostatků stanovených zákonem č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, v platném znění. Podle ust. § 13 odst.1 písm. b) tohoto zákona je obec i dobrovolný svazek obcí povinen přijmout opatření k nápravě chyb a nedostatků uvedených ve zprávě a do 15 dnů od

projednání zprávy spolu se závěrečným účtem v zastupitelstvu obce nebo v orgánu svazku obcí a podat o tom písemnou informaci příslušnému přezkoumávajícímu orgánu. Stejná povinnost se týká i obcí a dobrovolných svazků obcí, které si nechaly přezkoumat své hospodaření soukromým auditorem.

Pokud tedy závěr Zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření obsahuje vyjádření, že nebyly zjištěny chyby a nedostatky, může zastupitelstvo obce nebo orgán svazku obcí projednávání závěrečného účtu uzavřít vyjádřením souhlasu s celoročním hospodařením bez výhrad. Pokud však Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření ve svém závěru obsahuje, že byly zjištěny chyby a nedostatky, uzavře zastupitelstvo obce nebo orgán svazku obcí projednávání závěrečného účtu souhlasem s výhradami a současně přijme opatření potřebná k nápravě zjištěných chyb a nedostatků a vyvodí závěry vůči osobám, které svým jednáním způsobily obci nebo dobrovolnému svazku obcí škodu.

Poznámka: *Lhůty při zveřejňování návrhu rozpočtu a návrhu závěrečného účtu se počítají tak, aby byla splněna podmínka, že návrh rozpočtu a návrh závěrečného účtu musí být vyvěšen 15 dnů po celých 24 hodin před jeho projednáním. V praxi to znamená, že pokud je např. jednání orgánu obce nebo dobrovolného svazku obcí, na kterém má být návrh rozpočtu projednán, stanoveno na 20.prosince, je třeba, aby byl návrh rozpočtu zveřejněn dne 4.prosince, aby byla splněna lhůta 15 celých dnů zveřejnění, tj. od 5. do 19.prosince.*

3 Použité zdroje

- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění
- Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, v platném znění
- Obec & finance: Hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí (Mgr. Helena Peterová)
- Zprávy MF ČR pro finanční orgány obcí a krajů
- Veřejné finance v ČR a EU, Šelešovský J., Jahoda R.